

Zas Latweeschu draugs.

1843. 18 Nowember.

46ta lappa.

J a u n a s f i n a s.

Is Pechterburgas. To polkowneeku, Maksimowitsch wahrda, augsti zeenigs Keisers irr apdahwinajis ar to gohda-sihmi, ko nosauz Wladimira-sihmi no 3schas kahrtas, par to, ka tee salbati, kas appaksch wiina stahw, itt labbi un gohdigi usweddahs; jo no teem 6000 rekruschteem, kas pee teem peederr, ne weens pats nedf pehnaja, nedf schinni gadda naw aishchdis. Lai tas arri zittus wirtsneekus stubbina, fawus appakschneekus ta patt turreht gohdigi.

Saratowes gubbermentē dšikā Kreewu semnē irr zeems, wahrda Wezs Tschirischim, tur atraddahs lihds 400 mahjas ar 1700 eedšiwotajeem. 16ta September no rihša bija tanni mallā rahms un klaidrs laizinsch; preezajahs semneeki, ka schodeen nu war roht eet laukā, fawu labbiu noptaur; jo lihds tam ar ween leetus bija lihšis. Bet ka mehr wiini fawās druwās strahdaja, fahzahs ap puffedeenu leela wehtra. Pa to paschu laiku istihrija weena seewa, kas bija palikkuse mahjas, mahjas krahsni jeb zepli, un aishneffe tohs pelnus eeksch muldas un nofwede tai wezza schluhnt, tur schaggars pa leeleem tšchuppeem bija uskrauts. Dar nelaimi arri dascha dšihwa ohgle wehl bija pelnds, un to stiprajs wehšch zaur schluhwa schkirbalm uspuhte par leesmu, kas tahm mahjahm wissaplahrt tik ahtri uskrite, ka wairs mas warreja glahde, un ka pa wissam 206 mahjas un ir zeema basniza nodegge. Tāhs dahgahas basnizas leetas laimigi irr isglahbtas, jo weena unteropjihra seewa, fawu dšihwibu ne behdadama, palihdseja mahzitajam tahs isnest laukā. — Eeksch leesmahm gallu irr dab hujuschi: weena lohti firma seewa, weens puiste un weena meita, abbi no 7 gaddeem, un weens schuhpoli gulleedams sihams behniusch.

Is Ohdeffas pilsehtas. Rā jau bija papreeksch sohlhts, tā schinni ruddeni arri fawadas gohda-dahwanas teem birgereem un brihweem semneekem isdallija, kam tanni mallā bija isdewees, to labbaku labbiu audseht. Bija pa wissam 19 wihtl prohwes no fawas labbibas atneffuschi, un no scheem dabbuja tšchetti par teem labbakeem waffaras kweescheem, un arkal tšchetti zitti par teem labbakeem seemas kweescheem iktars weenu sudraba bikkēri par gohda-dahwanu.

Is Berlihnes, Pruhschu Lahnina pilssehtas. 29ta Oktober tur kahdā nammā atradde waffarā ap pulksten 7 diwus seewischus kēhli un weenu tai kambari blakkam pee semmes gulkofchus. Wissi trihs gaušchi krahsje un bija kes jehgas. Arri teem abbeem zilweleem, kas wiinus bija usgahjuschi, rublin palikke slikti ap firds, un schee nomannija, ka ohgtu twalki arri scho jaumu nelatini bija padarrjuschi, un prohti:

zaur to, ka kēkēsche, ugguni uskuhruse, par nelāmi skurstina spēkti ais-
mirfufe atwehrt. Atwedde balbeeri, atwedde dokteri, bet zif schee arri puble-
jāhs, pehz stundas laika diwi no scheem feewischkeem jau pa wissam bija nohst. Tif to
treschu laimigi isglābbe, un ta ar Deewa palihgu drihs pa wissam atspirgfees.

Is Wahzsemmes. 24tā Okt. atnahze Koblenzes-pilsēhtā 13 zilweki, no kur-
reem bija 3 feewas un weena meita, un kas wissi, no Bahdenes walsts preekšč pahri
gaddeem aisgahjuschi us Ameriku, nu ar behdahm dewahs atpakkat us mihtu tehwu-
semmi. Taggad wiini deesgan sūn stahstigt, zif aplam wiini zittkahrt sawu sem-
mi effoht smahdejuschi, un zerrejuschī tabtumā maissi un laimi weeglaki
atrast, bet ka tur sweschumā dauds wairaf gruhtibas un wehl leelaku truhkumu atrad-
duschī, un tapehz taggad jau nahfoht atpakkat. Teiz, ka leels pulks Wahzsemneeku,
kas arri peewihluschees ar to negantu Ameriku, labpraht no turrenes pahrnahktu, ja
tik wiinneem naudas ne truhktu, atkal to garu zeltu us mahjahm usnemt.

Is Belgieru semmes. Wehl beesū reds pee tumscheem laudim, ka wezzall
faweem behrneem jau no masa galla schahdus tahdus stahstus pahr spohkeem un keh-
meem fluddina, ka masineem firbs pee katra trohksna istruhkstahs un us tahdu wihi
wesseliba pa masitim pohstā eet. Ta pehz arri ne warram brihnotees, kad ir dascham
peeauguscham zilwekam wehl prahts no bailehm ne spehj walbitees. Klausajt, ka atkal
weens leels zilweks gluschī zaur bailehm ween nomirris. Eeksch Hasselt-
pilsēhtas flussā weetā us pascheem walneem bija pehrnaja gallā weens saldats fawā
wakts-budkā pats few gallu tairijis, un no ta laika laudis zits zittam eerunnaja, ka tanni
weetā brihscham nakti spohks parahdotees. Par smeekteem to arri ne senn kahdā fweht-
deenā diwi wihi stahstija tam rekrutim, kam nahkoschā nakti tai paschā weetā bija
ja-stahw us wakti. Ak, kā gauschi schis istruhkabs, kad wiinu teescham wedde turp.
Bet ihfu brihdi tik tur stahwejis, winsch pahrneemts no bailehm, krehsje atpakkat us lee-
las wakts, wairs ne warreja runnahst, un 4tā deenā ar galwas sahpehm aismigge.
Eesahkumā wirsneeki dohmaja, ka laikam zits saldats, ar palagu isweepees, wiinu gan
buhshoht eeballojis, tomehr atraddahs, ka pa to laikū ne weens pats no leelas wakts
ne effoht bijis nohst, un ka tas nelaimigs rekrutis, no masahm deenahm dauds dūrde-
jis pahr kehneem un spohkeem, gluschī zaur sawahm paschahm leekahm dohmahm effoht
nahwi atraddis.

Is Sprantschu semmes. Geschdesmit gaddi jau irr pagahjuschi, tad
Sprantschu semmē kahdā deenā gaspasha stahweja fawā kehki, wesselu zukkura galwu
ar zirriti sakappadama. Tā strahdama wiina no nejauschi ar zirriti fweede to papihra-
kursi, kas zukkura galwai zittkahrt bija par zeppuri, tā fewischki us to ugguns-
kuhru wirsi, ka tee duhmi kursei gahje muttē un ar sawu spehku to eeksch skurstina pa masi-
tim wedde us augschu. Gaspasha tohti brihnojahs pahr scho duhmu spehku, un paschā
laikā arri wiinas lungs eenahze kehki, raudsija arri, ka papihra-kursite, no teem duh-
meem dshita, pa masam kahpe us augschu. Un schim Sprantschu lungam wahrds irr
bijis Woungolfje, un winsch irr tas pats, kas pehz ihfa laika pirmajs no smalkahm zee-
tahm sihdehm fataisija leelus puschtus, ko ar sawadeem duhmeem pildija un likke kahpt
gaisā. Pehz winsch wehl masas laiwiinas scheem sihschu pubschteem preekahre, pats
kahpe eekschā, un braukeleja augstā gaisā. Wahzeeschi zahdu pubschti nosauj par »Lust-

ballone, bet Katweefchi lai, kamehr zits buhs labbaku wahrdu isdohmajis, tohs eesauz par
 pubfchteem, ar ko warr gaisa braukt, jeb par gaisa-laiwahn. Eefahkumâ gan
 bija tohti bailliga leeta, ar teem brauki, un tik Sprantschi ween drihkfstejahs, to darricht.
 Bet Wahzeefchi un Eulenderi to drihs no winneem mahzijahs un muhsu laikos proht
 schohs pubfchtus tik labbus taifcht, un ar teem, kad patihf, laiftees semmê, ka ir pahr
 juhru drohfschi ar teem braukt. Warr gan rehkinacht, ka no wiina laika lihds taggad
 pa wiffu pasauli jau lihds 3000 tahdi pubfchti irr uslaifsti un ka ar teem wairak kâ 200
 zilweki, no kurreem 29 seewifchli, irr uskâhpuschi. Daschs wihrs wairak kâ 100 reifes
 us tahdu wihs gaisa brauzis, un tatschu tik 9 ween zaur to sawu gallu dabbujufchi, pa
 fchi zaur neapdohmibu wainigi buhdami. — Weens wihrs Nu-Yorkes pilsfchtâ See-
 mel-Amerikâ, Stenson wahrda, taggad fluddinajis, ka winsch jau schinni ruddent sah-
 schoht ar sawahm gaisa-laiwahn ne ween pats katra neddekâ pahri pahr juhru tohs
 4000 juhdses braukt us Eulenderu semmi, bet arri labbu teesu reisneeku un grahmatu
 nemt lihds. Raufesim, woi darrichs, ko sohla!

Labbaki doht, ne kâ nemt.

Rahds jauns Englenderu students jaukâ waffaras deenâ ar sawu flohlmeisteru
 isgahje us lauku, pastaigatees. Skohlas-kungu ar wiinu kohpâ staigadams, runnaja
 pahr tahdahm leetahm, kas jaunekla prahtu lohzijsa us to, pee-augt gudribâ un peemih-
 libâ pee Deewa un zilwekeem. Ta arween' tapht' staigadami, tee zeltmallâ us lauka
 atradde pahri wezzu un nobristu tuppetu, kas, kâ winneem schritte, gan peederreja kah-
 dam nabbagam semneekam, kas laikam turpat us lauka strahdaja. Jauneklam tuhlin
 prahts fille us johkeem un winsch us sawu flohla-kungu fazzija ta: »Woi sinnat, pap-
 pin, ko darrifim? Panemfim tahs tuppelâ un nolikfim zittâ weetâ, kur winsch tahs
 ne warr atrast un tad paschi paslehpimees ais krumma un nosfattifimees, kâ winsch pehz
 tahm meklehs un behdasees, splaudidams.« — Skohlmeisterin schahdi johli ne patikke
 wis un ta deht winsch jauneklâ atbildeja ta: »Mihlajs draugs, tahdi darbi Deewam
 ne mas ne patihf un tas mums par leelu grehku, kad mehs few preeku mekletu ar to,
 nabbaga zilwekam behdas darridami. Tahdas dohmas sawu laiku lai ne nemmam
 prahtâ. Juh's effat no Deewa apwehtih's ar laizigahm mantahm un ta deht gan war-
 rat few un tam nabbaga zilwekam jo leelaku preeku padarriht, kas ir muhschibâ auglus
 neffih's. Ta deht nu pehz mannahm dohmahm buhtu labba un jauka leeta, kad juh's
 katra tuppelê eeliktu weenu wesselu dahlderu un tad mehs ais krumma warretu noluh-
 fohr, kâ tas nabbags wihrs pahr to preezasees.« Jauneklis tuhlin un us matta paklau-
 fija flohlmeistera padohmam un tad abbi aishde ais beesa krumma. Ne bij' ilgi ko
 gaidiht, tad tas semneeks, sawu darbu pabeidsis, jau nahje. Panehme sawu kamsoli,
 un to muggurâ wilkdams, stuhme weenu kahju tuppelê eekschâ. Bet kad fajutte, ka
 tur kas zeets bija eekschâ, tad kehre to tuppel ar rohku, gribbedams ismekleht, kas gan
 to kahju speede, un atradde — dahlderu te eekschâ! Ak, kâ nabbadinsch nosarke ais
 leela preeka pahr tahdu laimi! Ne sinnaja, woi sawahm azzim tizzeht, woi nê; groh-
 fija to dahlderu woi desmits reifes us weenu un us ohtru puffi, bet dahlderis bija un
 dahlderis palikke. Un kad nu arri ne kur wiffapfahrt ne weenu zilweku ne eeraudfija,
 tad laide to dahlderu kabbatâ eekschâ un kehre to ohtru tuppel. Bet, — ak sawu bris-

numu! — arri cur dahleri! arradde! Nu ne sinnaja nabbadnusch wairs fo fahst no leela preeka. Sirbs winnam, ta falkoh, pahreuhke, wusch nomettes semme us fa weem zelkeem, falikke rofkas un fazzija ta: »Al tu wissu scheligajs un laipnigajs deb bess, Zehws; nu es flaidri arstistu, ka tas irr pateesiba, ka tu coh ne arstahj, kas us tewi zerre! Tu jau sinnaji, ka man behnini mahja waib pehz maifes, ka manna see wina flimma un ka tadeht es biju ka us leddu isfweests, ka ne sinnaju, fo eefahst un fo darrigt. Te nu tu, scheligas debbess, Zehws, effi mannim gan peefuhtrijs to naudu zaur tahdu zilweku draugu, kam preeks zitteem labbu darrigt. Al, faut man buhtu spehks un gudriba, tawu schelastibu, ka nahkabs, arstih un flaweht, un tewim pateizigs buht wiffa sawa muhscha! To, zaur fo tu mannim tahdu laimi peescheltris, to, af Zeh rih? aplaimo ar sawu wiffleelaku swebtibu, tu, kas prohti un spehji wiffus labbus dar bus istena laika baggatigi atlibdinaht!« — Jaunellis to wissu redsedams un diurbedams, stahweja ka mehms, no leela preeka pahnemis, un affaras tam bfire pah waigeem. Skohlmeisteris nu us winnu ta runnaja: »Sakkast, draugs, woi jums nu naw leelaks preeks, ne ka tad buhtu, kad juhs sawam trakkam prahtam buhtu paklausijuschi?« — »Al, kungs mistajs,« ta nu jaunellis atbildeja, »juhs man tahdu jauku mahzibu dewu schi, fo ne kad ne aismirfischu; jo nu saprohtu, ka irr flaidra pateesiba tee jauki wahrdi, fo libds schim wehl ne biju saprattis un kas ta flann: Labbaki irr doht, ne ka nemt.«

U. L.

(44tai un 45tai lappai pawaddons no weffela bohgena, fur atrohдах: I. Ra tee wezzi Zuhdi sawus mirkonus apraudaja un paglabbaja. II. Pershini, fo pa masam no galwas warr mahzitees. (Weidsania pufse.) III. Dseesma: Deews wiffur flakt № 1; un IV. Diwas jautaschanas.)

Sinna, jif naudas 17 November mehn. deenâ 1843 eefsch Nihges maksaja par daschahm prezehm.

Par	Maksaja:	Subr. nauda. Rb. L.	Par	Maksaja:	Subr. nauda. Rb. L.
1	puhru rudsu, 116 mahzimus smaggu	1 50	1	pohdu (20 mahzineem) waffu	7
—	meeschu, 100 mahzjin. smaggu	1	—	tabaka	65
—	kweeschu, 128 mahzjin. smaggu	2 15	—	sweesta	2 50
—	ausu	70	—	dselses	75
—	firnu	1 60	—	linnu, frohna	1 80
—	rupju rudsu: miltu	1 50	—	brakka	1 60
—	bihdeletu rudsu: miltu	1 80	—	kannepu	1
—	bihdeletu kweeschu: miltu	2 65	—	schreibru appinu	2
—	meeschu: putramu	1 50	—	neschreibtu jeb prezses appinu	1 20
—	eefala	1 15	—	muzzu siltu, egla muzza	8
—	linnu: sehklas	2 10	—	labdu muzza	8 25
—	kannepu: sehklas	1 50	—	smalkas sahlé	4
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	4	—	rupjas baltas sahlé	4 15
barrotu	wehrschu gallu, pa pohdu	1	—	wahit brandiwilna, puffedegga	7
			—	diwedegga	9

Libds 17. November pee Nihges irr amahlfuschi 1283 fuggi un aisbraufuschi 1292.

Brihw drikkht. No Widsennes General-gubbernements pufses: Dr. C. E. Napierow.